

שינוור בנפ

יתכן שהקטע המשועשע ביותר בכל מערכת-החברות בטלוויזיה היה זה שדיבר על דאגתו של שמואל פלאטרושן לעניים.

בזמן שנאמרו הדברים, נראתה הלימוזינה המצוחצחת של פלאטרושן כשהיא מתקרבת לביתו. אצבע אלמונית לוחצת על מנגנון-ההפעלה האלקטרוני של שער הווילה שלו, והארמון עצמו נראה ברקע. הבימוי הוזכר סרטי-אנגסטרים אמריקאי, ורק חבל שפלאטרושן לא לבש חולצה שחורה ולא חשב מיגבעת.

פלאטרושן הוא נוכל בינלאומי, אבל אין הוא טיפש. מה חשב לעצמו כאשר החליט להציג לראווה את חייה-המותרות שלו, דווקא בשעה שדיבר אל ליבם של עניים מזרעוב?

אני מניח שהיתה לו מחשבה או תחושה שזהו הדבר הנכון לעשותו. וזה הוזכר לי פרשה שקראתי עליה באחד הספרים על גרמניה הנאצית.

סלאמו

באמצע מלחמת-העולם השנייה, כאשר אוכלוסיית הרייך השלישי נקראה מדי יום להרק את החגורה עוד ועוד כדי לעזור ללוחמים בחזית, נודע כי האיש מס' 2 בצמרת, הרמן גרינג, עומד לערוך בברלין נשף המוני ענקי לחברה הגבוהה, עם מותרות פורקות מכל הסוגים. יוזף גבלס, שר-התעמולה של הרייך והגאוליטור (מנהל מחוז המיפולגה) של ברלין, נרעש כולו. זה עתה פנה גבלס אל הדיפלומטים הזרים בברלין ותבע מהם להקפיד על אורח-חיים צנוע בפרהסיה, כדי שלא לנקר את עיני הציבור הסובל ממחסור. והנה עורך מנהיג הרייך, מקורבו של צירוף היטלר, הצגה ראוותנית כזאת!

גבלס פנה אל גרינג, וזה נתן לו שיעור בפסיכולוגיה. עיקרה: אינך מבין דבר בנפש האדם. אדם מוכן להקריב, להסתפק במועט, ויותר על הנאות החיים, לחיות חיי-כילב למען המטרה. אבל הוא רוצה שהמנהיג שלו יחיה בפאר ובהדר, חייה-המותרות של המנהיג אינם מרגיזים את האיש הפשוט, אלא להיפך. בחלומותיו הוא שם את עצמו במקום המנהיג. בדמיונו הוא חי את חיי המותרות והפאר. זה נותן לו סיפוק וממלא חלל בנפשו.

פלאטרושן הוא ניצול-השואה, ומסופקני אם קרא אי פעם את יומני גבלס. אך החוש שלו מוביל אותו לאותו הכיוון.

חופשה בוונציה

קבעתי פגישה עם רחל אשתי. היא איחרה. מכיוון שציפיתי לך, המתנתי בסבלנות, שהלכה ונמוגה במהירות, וביליתי את הזמן כמחשבה על כל המיקרים הקודמים שבהם המתנתי לה, והם רבים כחול הים. אך כמייוחד חשבתי על המיקרה, המהווה פרק מיוחד בהגירה לבית אבנרי.

אפשר לקרוא לו: ההמתנה הגדולה בוונציה. זה היה לפני שנים רבות. החלטנו לבלות כמה ימים בוונציה. היה זה מיקרה נדיר שבו יכולנו שנינו להתפנות בעת ובעונה אחת לחופשה קצרה.

היתה לי הזדמנות להפליג לשם באונייה. אני אוהב אוניות. ליתר דיוק, אני משוגע לאוניות. אבל כמעט לעולם אין לי זמן להפליג באונייה, ככדת-רבות, אני אף אנה ואנה במטוסים וחולם על אוניות. והנה היתה לי הזדמנות.

רחל שונאת אוניות. היא לוקה במחלת-הים. די לה לראות מרחוק אוניה הקשורה למזח כנמל, היא מוריקה כעלה.

על כן החלטנו לפעול על פי הכלל האסטראטגי "לצעוד בנפרד, להכות ביחד". עליתי לכדי לאונייה, לפני כן קנינו כרטיס-טיסה לרחל: מתל-איביב ברומא, לונציה. תיאמנו בקפנות את לוח-הזמנים. רשמתי לפני מתי עומד מטוסה להגיע לנמל-התעופה של ונציה. מכיוון שלא ידעתי מראש באיזה מלון אשה כעיר-התעלות, קבענו שאמתין לה לרגלי המטוס.

הפלגתי. נהנית. הגעתי לוונציה בשלום בבוקרו של היום, בו עמדה רחל להגיע אחרי-הצהריים. שכרתי חדר במלון, ובשעה היעודה נסעתי בספינת-האוטובוס לתחנה-הרד-כבת. ומשם נסעתי באוטובוס לנמל-התעופה הקטן, המצוי על היבשה, במרחק די ניכר מן העיר. המטוס הגיע בדיוק נמרץ. עמדתי על המירפסת וציפיתי בנוסעים היורדים ממנו. לא התרכזתי בנוסעים הראשונים, מפני שרחל היא תמיד בין האחרונים, אם לא האחרונה, אך האחרונה ירדה, ועוד האחרונה-האחרונה, ורחל איננה.

ביקשתי את דייל-הקרקע לגשת למטוס ולערוך בו חיפוש יסודי. אולי נרדמה ונשארה בזה הדייל, שסבר שאני קצת תימהוני, אך נאות, חיפש ודיווח: ניינטה. לא-כילום. ברקנו ברשימת הנוסעים. סניורה אבנרי היתה רשומה ברשימה של אותה טיסה, אך היא לא הגיעה לטיסה בנמל-התעופה ברומא.

אבנרי

הייתי אובד-עצות. רחל לא ידעה באיזה היתה לה כל אפשרות להתקשר עימי, חכיתי רבע שעה, חצי שעה והתייאשתי. חזרתי שומם וריק. כל הנוסעים כבר נסעו מזמן. חכיתי לפתע שמעתי את שמי. "סניור אבנרי" קרא מישהו: הו אף לקראתי. יש שיחת-טלפון בשבילי מרומא.

חזרתי לבית-הנתיבות, וקול נשי איטלקי עדין שאל לזהותי. אחר-כך מסר לי שאשתי נתקעה ברומא ושאיחרה לטוס לוונציה. אחר-כך נמסרה השפופית לרחל. אין לה כריזה אלא לבוא ברכבת. זו תגיע בארבע בבוקר לתחנת ונציה. מסרתי לה את מיספר-הטלפון של המלון שלי.

נותר לי ערב פנוי. למרבה המזל פגשתי בוונציה בניכה מכפר-סבא. נערה פיקחית ויפהפיה. הזמנתי אותה לארוחת-ערב. אני זוכר את בואנו לכיכר סאן-מארקו. ניבה לבשה חליפת מיכנסים לבנה אופנתית, וכאשר הופענו בכיכר הענקית הופנו אלינו (כולומר: אליה) כרינוא זוגות-יעיניים. גם במושגים איטלקיים. ניבה מכפר-סבא היתה נערה יפה מאור-מאור.

מסתבר שניבה גרה במסטרה, העיירה שעל היבשה מול ונציה. מכיוון שהיה לי זמן בשפע, אכלנו בנחת. סמוך לחצות עלינו לאוטובוס הצף, הפלגנו לתחנת-הרכבת. כג'נטלמן ישראלי

אורי אבנרי

יונה אישי

מושלם נסעתי עמה ברכבת עד למסטרה הסמוכה, דאגתי שתגיע בשלום הביתה וחזרתי למלון שלי ברכבת ובסירה. יחד עימי היו בסירה אחרוני מבלי-הערב, עיפיים אך מרוצים. כמה זוגות צעירים וחכוכים הסתודרו בפניות אפלות.

לא היה כראי לישון. שכבתי על המיטה, קראתי קצת בספר, ובשעה שלוש קמתי וניגשתי לתחנת האוטובוס הצף. היתה זאת נסיעה עגומה. בסירה היו רק שלושה-ארבעה פועלים משכמי-קיקום, שעניניהם היו עצומות למחצה, וגוון עורם אפור-חיוור. אשה וקנה מילמלה לעצמה. הייתי עייף.

הרכבת מרומא הגיעה במועדה. מאז ימי כניסו מוסוליני הרכבות האיטלקיות מדייקות. (כך למרתי עוד בילדותי: מוסוליני לא טוב, אבל הוא גרם לכך שהרכבות האיטלקיות תצננה בזמן והוא ייכש את הביצות הפונטיות ליד רומא.)

הנוסעים ברכבת היו מעטים. הם מיהרו לרדת ולצאת. ידעתי שרחל תרד אחרונה. אבל אחרונה-האחרונים ירדו מזמן, ורחל איננה.

השמעתי לעצמי כמה קללות חרישיות, ברוסית ובערבית, ועליתי לרכבת. הייתי בטוח שהיא יושבת באחד הקרונות וישנה. עברתי מקרון לקרון, הסתכלי ככל בתי-השימוש, והילדה איננה. לא היה מה לעשות. חזרתי לתחנת האוטובוס הצף, עליתי וקיללתי כדי להתעורר. בסירה היו כמה שומר-לילה שסיימו את עבודתם. כמה פועלים שמיהרו לעבורה. על פני כולם היתה הבעה של עגמומיות אינסופית.

רצוף, עייף ומיואש הגעתי למלון, שם קיבל אותי פקיד הקבלה בפנים צוהלות. סניורה אבנרי טילפנה ומסרה שהיא מחכה לי בתחנת-הרכבת.

הייתי מוכן לטפס על הקיר, לשבור אגרטל מן המאה השנייה לפני הספירה, משהו. תחת זאת חזרתי לתחנת האוטובוס הצף, הפלגתי בסירה לתחנה, בחברת אחיי-לצרה העגומים. השעה היתה כשכיות 05.00.

ושם, בתחנה השוממה לגמרי, לברה בחלל הגדול והריק, ישבה רחל אבנרי על ספסל, כמו ילדה אבודה.

ועימי בער בי להשחית, אך התאפקתי. הייתי עייף מדי. לא אמרתי מילה. לקחתי את מיוודותה, ובלתי אותה לתחנת האוטובוס הצף, וכך נסענו למלון בלי אומר ודברים.

עד כאן הסיפור שלי. עכשיו הסיפור שלה.

היא הגיעה לנמל-התעופה בלוד בזמן. היא עלתה למטוס בזמן. היא הגיעה לרומא בזמן. ושם ביקש הפקיד בביקורת-הדרכונים: תעורר-בראות, בבקשה.

בימים ההם היה צורך בתעודה על הרכבות שונות. ככל שרחל שונאת אוניות, היא שונאת וריקות והרכבות יותר. היא לא הלכה לקבל הרכבה.

מצטער, אמר הפקיד באיטלקית. אין הרכבה, אין כניסה

היא אוטומטית. נאם האיטלקי ארוכות. הוא מוכן להעניק לה את ההרכבה. הוא מוכן להעניק לה את ההרכבה. הוא מוכן להעניק לה את ההרכבה.

בת-הרופא נכנעה להוראותיו של איש-הרפואה, כפי שלמרה מילדות, ואחרי נאומים רבים, קריאות-התפעלות והצהרות על אהבה גדולה ויוקרת בוצעה ההרכבה. ואז הומין אותה האיש כסניור הלכן לבלות עימו כמה ימים ברומא.

לשוא הודיעה לו רחל שהיא נשואה, שבעלה ממתין לה בוונציה, שעליה לתפוס את המטוס לשם. האיש התעקש, האבתו היתה גדולה מכדי להתחשב בקטנות מעין אלה. כאשר נוכח לדעת כי אהבתו העזה אינה נענית, תבע תשלום עבור ההרכבה. לרחל לא היו לירות. האיש סירב לקבל מטבע זר. היה צורך ללכת אל אשנב הבנק, כאגף אחר של בית-הנתיבות, להחליף כסף, לחזור לחדר-המרפאה, לשלם.

כשהגיעה לבסוף לרוכן הצ'קאיז של הקו לוונציה, נמסר לה כי המטוס המריא מזמן. אין מטוס אחר לוונציה. איך אפשר להגיע? אולי ברכבת. זו מגיעה לוונציה בבוקר. ברוב איכותה הסכימה הפקידה להתקשר עם בעלה של הסניורה בנמל-התעופה בוונציה. רחל יצאה לרומא, קנתה כרטיס ברכבת. נותרו לה כמה שעות עד ליציאה. היא לא הכירה איש ברומא. כך השתרכה ברחובות הלוהטים של חודש אוגוסט. השעות עברו לאיטן. לבסוף הגיעה לרכבת.

הרכבת היתה מלאה כמישפחות איטלקיות, שהתוכחו ביניהן בלהט ובקול-יקולות, אכלו ושתו. הילדים התרוצצו והרעישו. לבסוף הכל נרדמו. גם רחל.

לפתע התעוררה. הרכבת עצרה בתחנה. השלט הוריע: "ונציה מסטרה". כולם אספו את מטלטליהם וירדו. כהלה נטלה את מיוודותה וירדה לרציפי. שם חיפשה את בעלה. אך הבעל, ימח שמו, לא היה.

השעה היתה ארבע בבוקר. התחנה התרוקנה במהירות. לבסוף מצאה פועל-רכבת בודד, וזה הסביר לה, בתנועות-ידיים, כי איננה נמצאת בוונציה, אלא במסטרה, שהיא פרבר של ונציה. איך להגיע לוונציה? בעוד שעה תצא רכבת מקומית. מישור עוד לה לטלפן למלון ולהודיע על בואה.

לבסוף, בחמש בבוקר, אחרי תלאות נוראות ומזוועות, הגיעה לתחנת וונציה. היא המתינה לו, מיואשת, עד שהופיע הבעל הארוור. ואז אחרי כל הדברים הנוראים שקרו לה, היתה לו החוצפה התהומית לכעוס עליה ולא לרבר עימה לאורך כל הדרך למלון.

ז'בוטינסקי

הכפצות בשוק

שלמה בן-שלמה, אחד מוותיקי לח"י, מספר את הסיפור הבא על פגישתו עם ז'בוטינסקי בפולין כסוף שנות ה-30. בן-שלמה, יליד בולגריה, שהגה אז הבראצ'ל, נשלח לפולין לקורסי-קצינים של האירגון (הקורס הזה התנהל בחסות הצבא הפולני. ז'בוטינסקי האמין שלציונות ולאנטי-שמנים יש אינטרס משותף להעביר את היהודים מן הפזורה לארץ-ישראל. לכן רגל בשיתוף-פעולה עם הצמרת האנטי-שמית של הצבא הפולני דאז). ז'בוטינסקי אמר לבן-שלמה שאין רעתו נוחה מפעולות אצ"ל בימים ההם. בניגוד לאגרות הנפוצות בימיו, והמשפחות את תולדות אצ"ל, נהג האירגון או להטמין מיטעני-נפץ בשוקים הערבים, בתגובה על פעולות עויבות נגד יהודים. מיטענים אלה הרגו בסיטונות עשרות אזרחים חפים מכל פשע, גברים נשים וטף.

ז'בוטינסקי

תשים לב! את מסרת הפעולה, ותסכן את מצביעה. אך אי-הפגיעה באזרחים היה חשוב לו יותר.

אפשר לטעון כי הדבר בא על תיקונו עם בואו של מנחם בגין מפולין. מאז הקפיד אצ"ל על מסירת הודעות מוקדמות על פיצוצים. והקפיד שלא לפגוע באזרחים חפים-משפח (מלבד

התקלה ההיסטורית בעת פיצוץ מלון המלך דויד). אך קביעה זו אינה נכונה כל-כך. היא נכונה רק לגבי פעולות אצ"ל נגד השילטון הבריטי. בפעולות נגד האוכלוסיה הערבית המשיך אצ"ל שלא להבחין בין לוחמים ולא-לוחמים, גברים ונשים. הדבר בא לידי ביטוי בכמה וכמה פעולות גדולות בראשית מלחמת תש"ח, שהגיעו לשיאן בכתב דירי-אסין.

ז'בוטינסקי לא היה מסכים לכך לעולם. אך תורת ז'בוטינסקי משמשת כיום קישוט למגמות שונות מאוד, כשם שתורת קארל מארכס משמשת כיום קישוט למישטר שכל רמיון בינו ובין רוחו ההומאנית של מארכס הוא מיקרי בהחלט.